

Народна банка Србије

Извештај о посебним дијагностичким испитивањима банака

Београд, 18. децембар 2015. године

Извод из документа

MEMORANDUM OF ECONOMIC AND FINANCIAL POLICIES

IMF Country Report No. 15/50, February 2015

¶20 - *In view of the current uncertain economic environment, we are undertaking a program of special diagnostic studies of banks operating in the Republic of Serbia, in line with similar initiatives in many EU countries.*

– *The diagnostic studies, to be completed by end-September 2015 (structural benchmark) with the help of external Consultants, will be based on terms of reference that will be agreed with IMF staff by end-March 2015.*

– *The diagnostic studies will be guided, to the extent possible, by strengthened collateral valuation standards and minimum requirements for appraisers, to be finalized in consultation with IMF staff.*

– *The NBS will use the studies to foster conservative implementation of IFRS accounting standards and disclosure practices. Moreover, it will use the experiences obtained to strengthen its prudential framework and supervisory approach, in particular the Decision on the Classification of Bank Balance Sheet Assets and Off-Balance Sheet Items.*

Садржај

1.РЕЗИМЕ	5
2.ПОСЕБНА ДИЈАГНОСТИЧКА ИСПИТИВАЊА БАНАКА 2015	7
Контекст ПДИ.....	7
Циљеви дијагностичких испитивања	9
Карактеристике дијагностичких испитивања	9
Обезбеђивање квалитета рада консултаната	10
3.КЉУЧНИ РЕЗУЛТАТИ ПДИ	11
Утицај на адекватност капитала.....	11
Анализа појединачних кредитних досијеа	12
Рекласификација потраживања и дефиниција <i>NPE</i>	13
Процена обезвређења на групној основи.....	14
Квалитативни налази консултаната током ПДИ поступка	15
Значај регулативе НБС	16
4.ПРИМЕНА УТВРЂЕНИХ НАЛАЗА	17
Природа утврђених корекција.....	17
Очекивања НБС	17

1. Резиме

У оквиру трогодишњег стендбај аранжмана, који су 23. фебруара 2015. потписали Република Србија (РС) и Међународни монетарни фонд (ММФ), Народна банка Србије (НБС) спровела је посебна дијагностичка испитивања банака (ПДИ)¹ у сарадњи с независним екстерним ревизорским кућама, који су у овом поступку ангажовани као консултанти.

Укупно посматрано, након свих спроведених корекција, поступак ПДИ није идентификовао недостатак капитала ни за једну од 14 обухваћених банака². Имајући у виду да је нето ефекат утврђених корекција на капитал обухваћених банака резултирао незнатним смањењем показатеља адекватности капитала (ПАК) за 176 базних поена (смањење ПАК-а са 20,21% на 18,45% након дијагностичких испитивања³), може се рећи да је потврђена задовољавајућа капитална адекватност домаћег банкарског система.

ПДИ су по својим карактеристикама представљала дијагностичка испитивања која раније нису вршена у домаћем банкарском систему и која су, посматрано према бројним критеријумима, имала карактер изразито комплексног и свеобухватног поступка:

- поступком је обухваћено 14 банака⁴, које чине 88% активе банкарског сектора;
- четири независне ревизорске куће⁵, шест екстерних проценитељских кућа⁶ и бројни запослени НБС и банака које су биле предмет дијагностичких испитивања били су ангажовани од јуна до средине новембра 2015. године на различитим активностима у вези с ПДИ.

¹ Овај документ представља закључке донете на основу спроведене анализе података које су доставили консултанти ангажовани у поступку ПДИ. У току овог поступка подаци о појединачним банкама достављани су НБС у склопу унапред дефинисаних табеларних прегледа, док је поступак завршен достављањем коначних ПДИ извештаја за сваку појединачну банку. Иако су запослени у НБС у знатној мери проверавали квалитет рада консултаната и достављених података, крајњу одговорност за тачност и комплетност достављених података носе консултанти.

² Наведени закључак не искључује могућност да одређена банка након спроведеног поступка ПДИ процени да постоји потреба за повећањем капитала, иако у поступку ПДИ није утврђен ПАК мањи од 12%.

³ Приликом обрачуна ПАК-а након резултата ПДИ није узета у обзир добит банака остварена у првом тромесечју 2015. године. Такође, како би се обезбедило спровођење тих испитивања у дефинисаним роковима, није вршено ни смањење активе пондерисане кредитним ризиком које би се јавило као резултат смањења нето изложености потраживања. На тај начин, ПАК након ПДИ је обрачунат уз додатну конзервативност, што је у складу с природом самих испитивања. Међутим, након што банке изврше потребне корекције након поступка ПДИ, очекивање је да ће се извршити и кореспондирајуће корекције у обрачуну активе пондерисане кредитним ризиком.

⁴ *Banca Intesa* АД Београд, Комерцијална банка АД Београд, *Unicredit* банка АД Београд, *Raiffeisen* банка АД Београд, *Societe Generale* банка Србија АД Београд, Агроиндустријско комерцијална банка АИК банка АД Београд, *Eurobanka* АД Београд, Војвођанска банка АД Београд, Банка Поштанска штедионица АД Београд, *Hypo Alpe-Adria* банка АД Београд, *Sberbanka* Србија АД Београд, *Erste Bank* АД Нови Сад, *Alpha Bank* Србија АД Београд и *Piraeus* банка АД Београд.

⁵ *Ernst & Young d.o.o. Beograd*, *Deloitte d.o.o. Beograd*, *PricewaterhouseCoopers d.o.o. Beograd* и *BDO d.o.o. Beograd*.

⁶ *Jones Lang LaSalle d.o.o. Beograd*, *CBS International doo Beograd*, *Coreside doo Beograd*, *Colliers International d.o.o. Beograd*, *Danos and associates d.o.o. Beograd* и *NAI Atrium d.o.o. Beograd*.

– преко 90 појединачних⁷ портфолија потраживања било је предмет анализе, укључујући 1.870 дужника правних лица (~10.700 појединачних партија потраживања);

– преко 4.200 стамбених непокретности и бројне пословне непокретности било је (ре)процењено или је њихова постојећа процењена тржишна вредност била анализирана у складу с критеријумима ПДИ.

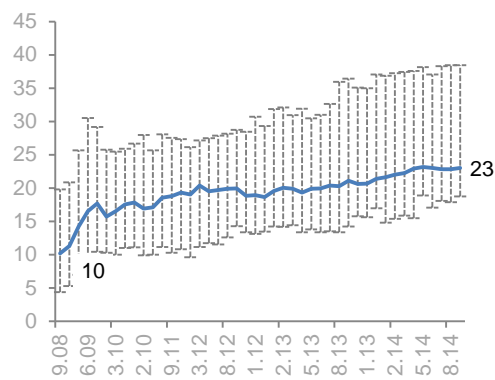
⁷ У поступцима индивидуалне анализе клијената, као и групне анализе исправке вредности.

2. Посебна дијагностичка испитивања банака 2015

Контекст ПДИ

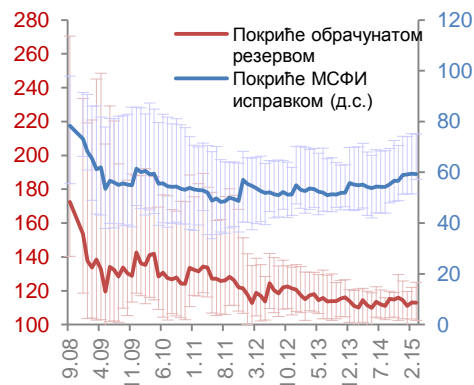
У претходних неколико година банкарски сектор у РС се континуирано суочавао са изазовима који су кулминирали одузимањем дозвола за рад четири банака⁸. Посматрано од 2008. године, НПЛ показатељ⁹ је више него удвостручен (Графикон 1), уз знатно опадање покрића проблематичних кредита исправком вредности и резервом за процењене губитке у односу на ниво који је био присутан пре наступања економске кризе (Графикон 2).

Графикон 1: Агрегатни бруто НПЛ рацио (%)

Напомена: плава линија означава просек за банкарски сектор, линије варијабилитета (error bars) означавају 25. и 75. перцентил дистрибуције.

Графикон 2: Рацио покрића НПЛ-а (%)

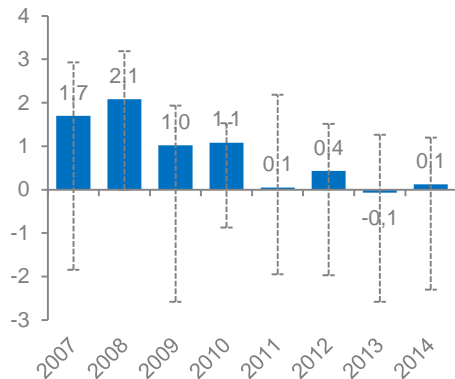
Напомена: плава и црвена линија означавају просек за банкарски сектор, линије варијабилитета (error bars) означавају 25. и 75. перцентил дистрибуције.

Додатно, профитабилност банкарског сектора је у поменутом периоду опала, уз изражену нестабилност овог показатеља и са значајним разликама посматрано према појединачним банкама (Графикон 3). Такође, међугодишње стопе раста кредитне активности банака су континуирано опадале све до момента улажења у зону негативног кредитног раста, тј. пада кредитне активности у односу на претходну годину (Графикон 4).

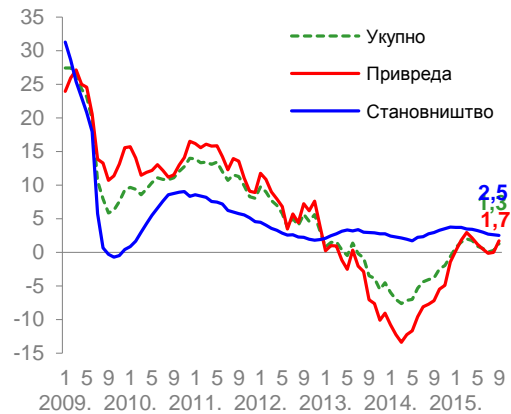
⁸ Агробанка (укључујући и банку за посебне намене Нову Агробанку), Развојна банка Војводине, Привредна банка Београд и Универзал банка.

⁹ НПЛ је дефинисан следећим прописом НБС:

http://www.nbs.rs/export/sites/default/internet/latinica/55/55_6/metodologija_IRP_NPL.pdf

Графикон 3: Агрегатна стопа приноса на активу – ROA¹⁰ (у %)

Напомена: На осцилирање ROA знатно је утицало и одузимање дозвола за рад четирима проблематичних банака, по основу чега је настао трошак у износу од 1¼% оствареног БДП-а у 2012–2014.

Графикон 4: Кредити привреди и становништву (годишње стопе раста у %)

Напомена: Годишње стопе (поређење – година у односу на претходну годину), по сталном курсу септембар 2014 = 100.

Иако је укупна капитализованост и ликвидност банкарског сектора у РС остала стабилна, висок и растући НПЛ показатељ је остао присутан као један од главних проблема домаћег банкарског сектора, при чему се сектор привредних друштава издваја као најугроженији – проблематични кредити који су одобрени сектору привредних друштава¹¹ чине скоро 32% укупних кредита овим друштвима, према подацима из јуна 2015. године. Притом, наведени сектор бележи највећи удео у укупним проблематичним кредитима (77% укупних проблематичних кредита¹²). Потребно је напоменути да је услед карактеристика домаће регулативе обезбеђен висок ниво регулаторне (тзв. пруденцијалне) резерве за процењене губитке¹³, који је обезбедио додатни заштитни слој капитала банака од кредитних губитака и на тај начин доприноси одржању стабилности финансијског сектора. Независно од наведеног, питање касне идентификације проблематичних изложености праћене закаснелим утврђивањем адекватног износа обезвређења може негативно утицати на стабилност финансијског система и бити значајна препрека за ефективно решавање питања проблематичних пласмана, уколико остане занемарено.

РС је званично закључила стендбај аранжман с ММФ-ом 23. фебруара 2015. године. ММФ и НБС су постигли договор у вези с циљевима за финансијски сектор и они се, према *MEFP*-у¹⁴, заснивају на неколико стубова, при чему је дијагностичко испитивање биланса банака један од кључних.

НБС је спровела поступак ПДИ код 14 банака које послују у РС (чија актива чини 88% укупне aktive банкарског сектора према подацима на дан 31. марта 2015) по

¹⁰ Return on assets.

¹¹ Укључујући и правна лица у стечају.

¹² Укупно стање проблематичних кредита на дан 30. јуна 2015. године износи 3,6 милијарди евра (коришћен курс за конверзију је 120 RSD/EUR и овај курс је коришћен за све наведене износе у еврима даље у тексту).

¹³ Представља збир позитивних разлика између резерве за процењене губитке обрачунате у складу с важећим домаћим прописима и утврђеног износа исправке вредности билансне aktive и резервисања за губитке по ванбилансним ставкама (тзв. резервације у складу с МСФИ).

¹⁴ *Memorandum on Economic and Financial Policies* <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr1550.pdf>.

угледу на слична испитивања спроведена у многим земљама Европске уније¹⁵. ПДИ је извршен уз ангажовање екстерних консултаната (ревизорских и проценитељских кућа), у складу са унапред дефинисаном методологијом (Приручник за ПДИ и Текст пројектног задатка¹⁶). Додатно, поступак је подразумевао уважавање захтева у вези с (ре)проценом средстава обезбеђења у складу с међународно признатим стандардима процене (*IVS*¹⁷).

Циљеви дијагностичких испитивања

Основни циљеви ПДИ:

- потврдити стабилност банкарског система тако што ће дијагностикама бити обухваћене највеће банке, чиме ће се обезбедити покриће знатног дела активе банкарског сектора;
- отклонити недоумице у погледу квалитета активе банака примењујући јединствену и конзервативно успостављену методологију, укључујући и вршење (ре)процене средстава обезбеђења у складу с међународно признатим стандардима процене;
- обезбедити основ за унапређење регулаторних и супервизорских прописа, нарочито у домену Међународних стандарда финансијског извештавања (МСФИ) (као што је унапређење праксе примене МРС 39 у форми супервизорских смерница за примену МРС 39¹⁸).

НБС ће користити дијагностике како би подстакла конзервативну примену и обелодањивање у складу с МСФИ. Такође, искуство стечено у поступку ПДИ биће искоришћено за јачање пруденцијалног оквира и супервизорског приступа.

Карактеристике дијагностичких испитивања

ПДИ представљају процену адекватности вредновања пласмана приказаних у активи банака на утврђени пресечни датум (31. март 2015) и на тај начин обезбеђују полазну основу за даље супервизорске активности након завршетка поступка ПДИ – највише у делу МСФИ и других супервизорских и регулаторних активности. ПДИ је био заснован на јединственој методологији, која се у великој мери ослањала на методологију коришћену у процени квалитета активе банака на територији Европске уније, коју је 2014. године спровела Европска централна банка (дефинисана документом *ECB Phase 2 Manual*), која је додатно прилагођена локалним специфичностима и коначно усаглашена између НБС, ревизорских кућа и ММФ-а.

¹⁵ Видети [ECB 2014 and 2015](#), [Slovenia 2013](#), [Spain 2012](#), [Ireland 2011](#), [Greece 2011](#), [Cyprus 2012](#) и [Portugal 2012](#).

¹⁶ Текст пројектног задатка представља документ којим се описује сврха и начин организације самог поступка ПДИ, уз додатна детаљнија објашњења пројектног задатка.

¹⁷ Дефинисани од стране *IVSC*. Такође, видети [TEGoVA](#) и [RICS](#).

¹⁸ Видети детаљније на [Акциони план Народне банке Србије за спровођење Стратегије за решавање проблематичних кредита](#).

У поступку ПДИ методологија је подразумевала поштовање тренутно важећих рачуноводствених стандарда и прописа. Међутим, у појединим областима било је неопходно прецизније дефинисати одређене захтеве из ових докумената ради обезбеђивања конзистентности, већег нивоа конзервативизма и професионалног скептицизма. С друге стране, одређена поједностављења примењена су с циљем спровођења ових дијагностика у дефинисаним роковима (нпр. поједностављен приступ који је коришћен приликом обрачуна износа исправке вредности и резервисања на групној основи). Стога резултати ПДИ имају пруденцијални карактер, иако НБС очекује да се по завршетку поступка ПДИ бројне квалитативне и квантитативне корекције утврђене у овом поступку рефлектују у финансијским извештајима банака и њиховим интерним процесима и политикама.

Обезбеђивање квалитета рада консултаната

Поступак ПДИ је замишљен као конзервативно дијагностичко испитивање, у оквиру којег ће бити обезбеђена конзистентност у приступу различитих консултаната с циљем једнаког третмана и примене истих начелних критеријума код свих банака. Ради обезбеђивања конзистентности, НБС је организовала тимове који су вршили независну проверу квалитета рада консултаната у различитим радним сегментима дефинисаним методологијом за ПДИ. Додатно, НБС је континуирано комуницирала с консултантима, између осталог и кроз успостављен систем формирања базе питања консултаната и одговора НБС. На тај начин НБС је у току трајања самих дијагностика одговорила на више од 135 питања консултаната у вези с методологијом и самим процесом. Уопште, значајни интерни капацитети НБС (супервизори задужени за непосредну и посредну контролу пословања банака) били су ангажовани у процесу праћења и обезбеђивања квалитета рада консултаната.

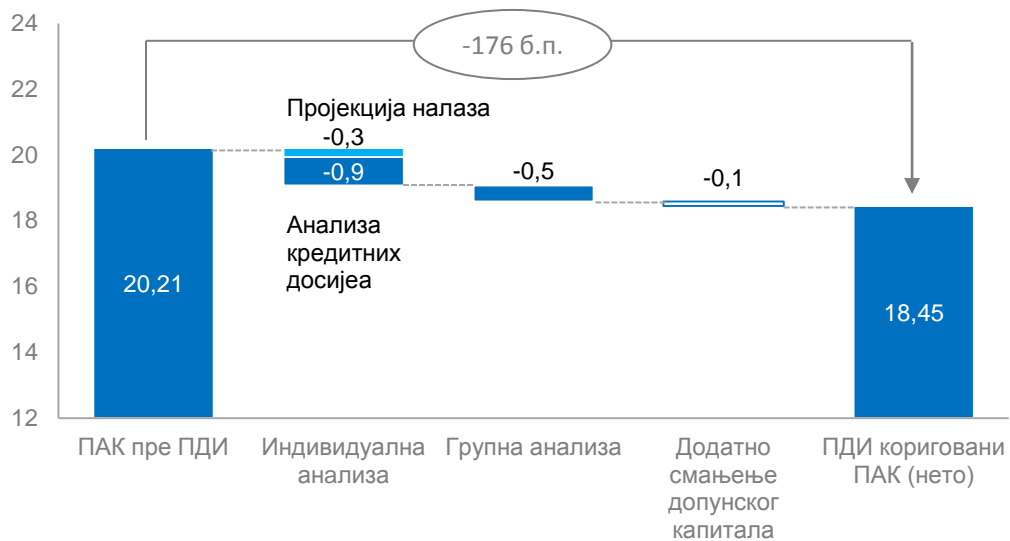
3. Кључни резултати ПДИ

Утицај на адекватност капитала

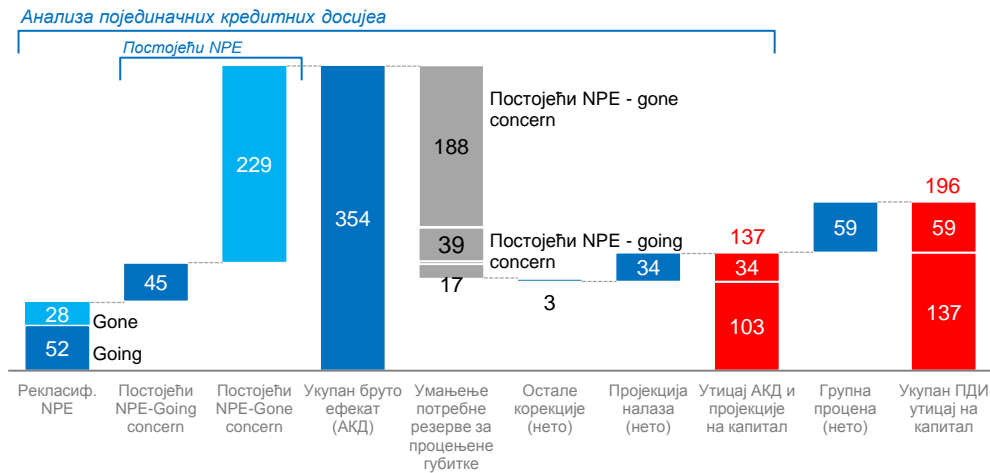
Посматрано на нивоу појединачних банака, упркос примењеним конзервативним претпоставкама, ни за једну од обухваћених банака није утврђена потреба за додатним капиталом услед резултата ПДИ.

Укупан утицај спроведених дијагностичких испитивања на износ капитала резултирао је просечним пондерисаним смањењем ПАК-а за 176 базних поена посматрано укупно за свих 14 обухваћених банака (смањење ПАК-а са 20,21% на 18,45% након ПДИ):

Графикон 5: Агрегатни утицај резултата ПДИ на капитал по радним сегментима (у %)

Напомена: Корекције које су овде приказане представљају укупан износ додатне исправке вредности и резервисања који је нетиран утврђеним смањењем потребне резерве за процењене губитке. Додатно, ПАК који је утврђен након ПДИ не укључује остварену добит банака за прво тромесечје 2015. године и није подразумевао обрачун износа активе пондерисане кредитним ризиком након извршених корекција који би довео до његовог смањења (како би се обезбедило спровођење пројекта у дефинисаним роковима). На тај начин утврђени утицај на ПАК обухваћених банака обрачунат је конзервативно, што је у складу с природом самих дијагностика. Коначно, на Графикону 5 није приказана корекција износа капитала једне од обухваћених банака, као ни корекција извршена на портфолију средстава стечених наплатом потраживања код друге банке, јер се не ради о материјално значајним износима посматрано у односу на укупне корекције (око 1 милион евра за сваку од обе наведених банака, односно око 1,6 базних поена).

Графикон 6: Детаљан приказ укупног утицаја на капитал дат по компонентама (подаци у милионима EUR)

Напомена: Позиција *Остале корекције* укључује ефекат нето смањења индивидуално утврђеног износа обезвређења за оне изложености које је консултант рекласификовао са индивидуалне процене на процену на групном нивоу (износ који је приказан нетиран је за повећање потребне резерве за процењене губитке и дат је као негативан број). Додатно, ради бољег разумевања приказа из графикана, *Gone-concern* дужник је онај код којег је ликвидација заложеног колатерала реалистичнија стратегија наплате у односу на очекивање наплате из оперативних готовинских токова, као што је случај код *going-concern* дужника. Бруто корекције у фази пројекције налаза износе 86 милиона евра, док бруто износ корекција на групној исправци износи 218 милиона евра.

Анализа појединачних кредитних досијеа

Највећи утицај на ПАК потиче од корекција извршених приликом анализе појединачних кредитних досијеа дужника правних лица. У оквиру овог радног сегмента вршена је провера адекватности класификације дужника (тј. да ли се ради о тзв. *NPE*¹⁹ пласману), у складу с критеријумима дефинисаним за потребе ПДИ и са интерно дефинисаним критеријумима банке. Такође, овај радни сегмент подразумевао је проверу постојања потцењености, односно прецењености износа исправке вредности и резервисања за правна лица из узорка која су индивидуално разматрана²⁰. Након наведене анализе утврђен је износ додатне исправке вредности и резервисања, који је за 44%²¹ већи у односу на ниво који су обухваћене банке утврдиле, што у апсолутном износу представља повећање од 349 милиона евра, посматрано за свих 14 обухваћених банака. Међутим, ефекат утврђене додатне исправке вредности и резервисања на капитал банака знатно је умањен након последичног смањења потребне резерве за процењене губитке у износу од 245 милиона евра (што представља приближно 70% додатно утврђеног износа исправке вредности и резервисања). Узимајући у обзир обе наведене корекције, укупан нето ефекат на капитал обухваћених банака износи 103 милиона евра (смањење од 86 базних поена иницијалног ПАК-а). Највећи део додатно обрачунатог износа исправке вредности и резервисања утврђен је код већ

¹⁹ *Non-performing exposure*, детаљније се дефинише у наредном сегменту извештаја.

²⁰ Укупно 1.870 дужника правних лица (приближно око 10.700 појединачних партија потраживања).

²¹ Овај износ је утврђен на дужницима из узорка.

постојећих *NPE* пласмана (77% укупног додатно утврђеног износа исправке вредности и резервисања односи се на постојеће *NPE* пласмане).

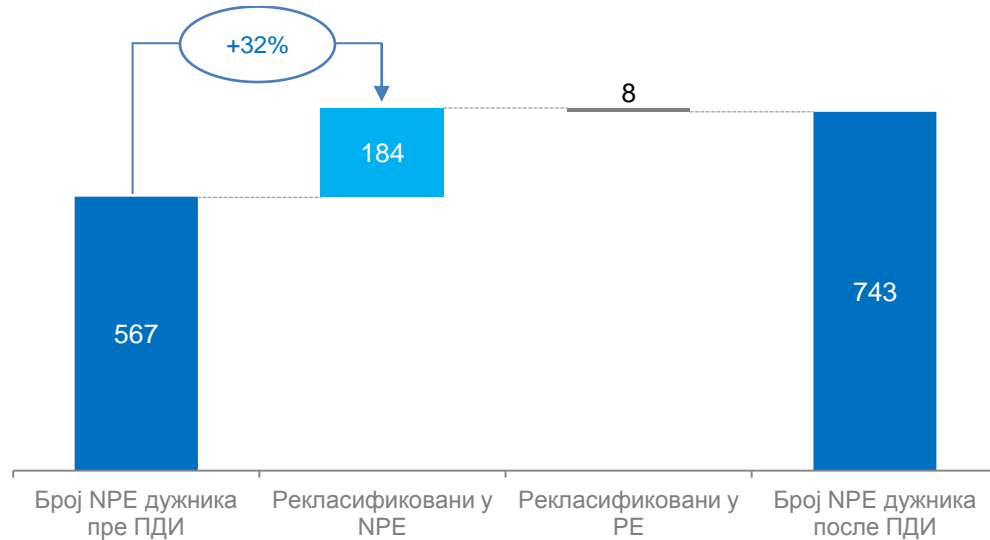
Након спроведене анализе кредитних досијеа узоркованих дужника правних лица, на основу корекција које су утврђене на појединачним дужницима из статистичког узорка (корекције износа исправке вредности и резервисања и потребне резерве за процењене губитке), обрачуната је просечна стопа корекција, која је затим пројектована на преостали део портфолија правних лица. Наведена пројекција резултата имала је додатни утицај на капитал банака у нето износу од 34 милиона евра (смањење од 28 базних поена иницијалног показатеља адекватности капитала). Пројекција налаза утврђених на узорку на преостали део популације представља уобичајену праксу у раду екстерних ревизора и омогућава да се квантитативно процени износ могуће грешке приликом обрачуна исправке вредности и резервисања за преостали део портфолија правних лица.

Рекласификација потраживања и дефиниција *NPE*

Рекласификација потраживања у *NPE* статус: Приликом анализе појединачних кредитних досијеа одређени дужници су на основу унапред дефинисаних критеријума рекласификовани тако што им је додељен статус проблематичних пласмана (*NPE*). Укупно 14,1% пласмана које је банка посматрала као непроблематичне пласмане рекласификовано је у статус *NPE* и притом су најчешћи показатељи постојања објективног доказа обезвређења²² који су идентификовани код рекласификованих дужника били показатељ капацитета сервисирања дуга (*DSCR*²³) испод дефинисаног нивоа и утврђено је значајно смањење процењених будућих токова готовине. Посматрано укупно за 14 обухваћених банака, након наведених рекласификација утврђено је повећање учешћа дужника са *NPE* статусом за 32% у односу на иницијални ниво.

²² У великом броју случајева за дужнике је утврђено постојање више од једног доказа обезвређења. Процена статуса дужника и евентуална потреба за рекласификацијом дужника у *NPE* статус вршена је на основу свеобухватне анализе свих дефинисаних показатеља постојања обезвређења потраживања од дужника (или групе повезаних лица).

²³ *Debt Service Coverage ratio*.

Графикон 7: Укупне рекласификације утврђене приликом анализе појединачних дужника правних лица (број дужника)

Дефиниција *Non-performing exposure (NPE)*: У оквиру поступка ПДИ први пут је процењен ниво *NPE* изложености дефинисан у складу с поједностављеном верзијом дефиниције *NPE*, коју је прошле године објавило Европско тело за банкарство (*EBA*)²⁴. Полазећи од статичког портфолија на дан 31. марта 2015. године и потпуне примене утврђених резултата рекласификације у *NPE* статус, НБС процењује да ефекат ПДИ на укупан ниво НПЛ показатеља за обухваћене банке резултира повећањем овог показатеља за 4,7 процентних поена (тј. повећање НПЛ показатеља за 4,7 процентних поена, посматрано на нивоу свих 14 обухваћених банака – са нивоа од 22,6% до 27,3%). Та поједностављена пројекција је највећим делом узрокована применом конзервативне дефиниције *NPE* пласмана, у складу с методологијом (која се првенствено заснива на ранијој идентификацији постојања *NPE* статуса, користећи показатеље као што су значајне финансијске потешкоће дужника или промена услова отплате услед финансијских потешкоћа и сл.), што је у складу с природом ових дијагностика. Уопште, НБС је користећи податке о утврђеним рекласификацијама проценила потенцијални ниво НПЛ показатеља у случају примене конзервативнијих критеријума, који су дефинисани на начин да у раној фази укажу на могућност постојање објективног доказа обезвређења пласмана.

Процена обезвређења на групној основи

После анализе појединачних кредитних досијеа дужника, консултанци су вршили проверу приступа банке у процени обезвређења на групној основи (за сва потраживања која нису проблематична, као и за сва *NPE* потраживања од становништва) применом једноставног статистичког модела за процену износа обезвређења, користећи се историјским подацима који су специфични за

²⁴ [EBA ITS on forbearance and non-performing exposures.](#)

конкретну банку и прилагођеним на начин да одражавају тренутно стање. Након спроведеног наведеног поступка, утврђен је додатни нето утицај на смањење капитала у износу од 59 милиона евра (смањење за 49 базних поена у односу на иницијални показатељ адекватности капитала), који се може посматрати искључиво као пруденцијална корекција специфична за ове дијагностике.

Квалитативни налази консултаната током ПДИ поступка

Поред наведених квантитативних корекција, консултанти су идентификовали и одређене квалитативне недостатке у интерним актима и процесима банака. Идентификовани квалитативни недостаци били су означени нивоом приоритета и предлозима за њихово отклањање. Већина налаза се односи на недостатке у погледу финансијске анализе корпоративних клијената и индикатора обезвређења²⁵ или проблема са индивидуалним²⁶ и групним²⁷ приступом утврђивању износа обезвређења. Одређени сет коментара односио се и на процедуралне потешкоће у имплементацији признавања прихода²⁸ на обезвређене пласмане (тзв. поступак *unwinding-a*) и, коначно, истакнути су и одређени проблеми с базама података колатерала и други проблеми са ИТ инфраструктуром²⁹.

Наведени недостаци и друга отворена питања која су идентификована биће предмет разговора НБС с банкама и она питања која и даље остану проблематична (неразрешена) биће контролисана у оквиру уобичајених регулаторних активности НБС у наредном периоду (током супервизорског циклуса 2016. године).

²⁵ На пример, одређене банке су прихватале неревидиране финансијске извештаје дужника за сврхе финансијске анализе или банке нису на јасан и недвосмислен начин приступиле дефинисању индикатора обезвређења (нема посебно наведених индикатора обезвређења или јасног објашњења значења адекватности готовинских токова клијента који означавају његове финансијске потешкоће и сл.).

²⁶ На пример, није примењена оригинална ефективна каматна стопа (уместо ње примењене су каматне стопе из судских пресуда или унапред припремљених планова реорганизације или је примењена оригинална ефективна каматна стопа која није усклађивана с променама варијабилне компоненте). Додатно, било је примера где банке нису дефинисале очекиване периоде реализације одређених врста колатерала или нису дефинисале факторе умањења вредности (тзв. *hair-cut*) у зависности од типа, локације и утрживости колатерала. Исто тако, одређене банке имају дефинисане ове вредности, али нису документовале одређене параметре (нема пратећих анализа нити валидација адекватности утврђених нивоа).

²⁷ На пример, кључни параметри за групну исправку вредности нису базирани на тачним и скорашњим подацима који треба да одраже тренутне услове (на пример *LGD* је калибрисан на години 2010. или *PD* је упросечен у периоду од 2008–2012). Додатно, калкулација кључних параметара за обрачун обезвређења на групном нивоу није базиран на историјским подацима или статистичком моделу (уместо тога, користи се тзв. експертско расуђивање или су параметри – *PD*, *LGD*, *LIP* обезбеђени директно од стране матичне групе). Коначно, тзв. *backtest* провера није рађена или је рађена са закашњењем.

²⁸ *Unwinding* процес није успостављен или није укључен у рачуноводствену политику.

²⁹ Идентификована је потреба код одређеног броја банака за унапређењем система управљања подацима с обзиром на то да је, на пример, за неке банке било проблематично обезбеђивање података о колатералима или је чак и попуњавање обрасца кредитног портфолија (тзв. *loan tape*) трајало више него што је очекивано услед различитих ИТ система у којима су ти подаци похрањени.

Значај регулативе НБС

Услед специфичности прописа НБС, укупно утврђен износ додатне исправке вредности и резервисања у сва три наведена радна сегмента је последично довео и до смањења потребне резерве за процењене губитке, чиме је знатно амортизован (умањен) утицај ових корекција на капитал банака (умањење потребне резерве за процењене губитке је неутралисало око 70% повећања износа исправке вредности и резервисања).

На тај начин је потврђена потреба за постојањем овог аспекта регулативе, као и значај таквог регулаторног приступа у домену одржавања стабилности појединачних банака и финансијског система у целини.

4. Примена утврђених налаза

Природа утврђених корекција

Ради отклањања евентуалних недоумица, напомињемо да методолошки приступ коришћен у оквиру ПДИ не представља замену за МСФИ, нити друге рачуноводствене стандарде, нити замену за интерно развијен приступ банака у погледу примене МСФИ.

На тај начин потребно је нагласити да ПДИ имају првенствено пруденцијални карактер и НБС истиче да је одговорност за састављање финансијских извештаја, одабир и примену одговарајућих рачуноводствених политика и процена искључиво и неспорно на руководству обухваћених банака.

Очекивања НБС

Независно од претходно наведеног, НБС очекује да све банке обухваћене дијагностикама прикажу значајан део корекција утврђених у поступку ПДИ у својим финансијским извештајима за 2015. годину, а у договору са својим статутарним ревизором. У том смислу, руководство банке нужно мора да посвети дужну пажњу налазима консултаната, који ће представљати важан извор информација у процесу извођења закључака у вези с рачуноводственим проценама. Иако не постоји аутоматски начин превођења резултата ПДИ у домен финансијског извештавања, од банака се очекује да детаљно процене све изнете налазе и разлоге који су довели до рекласификације и/или корекција износа исправке вредности и резервисања и потребне резерве за процењене губитке. Поред квантитативних налаза, консултанци су, у складу са захтевима из Текста пројектног задатка, дали и детаљан приказ свих квалитативних налаза. Утврђени квалитативни недостаци у различитим сегментима (методологија за процену обезвређења, поступак у вези с проценом вредности средстава обезбеђења, базе података и сл.) праћени су навођењем предлога, као и приоритета у отклањању уочених недостатака.

Након завршетка поступка ПДИ, Сектор за контролу пословања банака НБС континуирано ће процењивати и пратити примену пруденцијалних и рачуноводствених налаза, укључујући и квалитативне налазе у вези са адекватношћу успостављених интерних система банака. Наведено подразумева да и у случају да банке не прикажу све квантитативне корекције у својим финансијским извештајима, све материјално значајне корекције биће адекватно испраћене у процесу континуиране супервизије пословања банака.

Конечно, НБС намерава да искористи ПДИ поступак како би усмерила банкарски сектор ка конзервативној интерпретацији и имплементацији захтева из МРС 39 и у том смислу НБС већ реализује активности у овом делу, као и друге пратеће активности (као што је дефинисано у акционом плану за решавање питања проблематичних пласмана).